

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Kul-monostorutca 181. szám.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, esütörtökön és szombaton dében. Ára évfolyamra 3 ft. o. é.

Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A „nyiltér” cikkek sora után 100 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Könyvtáza, STEIN J. könyvkereskedése.

Pest, június 26. 1866

(D.) Ma délelőtt 11 óra után ő Felségének az érsek-prímáshoz menesztett leiratát egy küldött megbízta a képviselő házhoz, melyben ő Felsége az alsó- és felsőházat elnapolja, okul adván a folyamathat levő háborút, mely fejedelmi magasztos törekvésében, hogy a népek alkotmányos belviszonyait azoknak a koronávali egyetértése alapján rendezze, megakadályozza.

A királyi leirat, a mint dialectikájából látható már eredetileg magyar szöveggel van szerkesztve, s hangja nem csüggesztő, s biztos reményt nyújt az uralkodó Felség azon szilárd elhatározására nézve, hogy az alkotmányos álláspontokat visszaállítani szándékozik.

Mint hogy az országgyűlés folytatása kora a háboru eventualitásától függ, a miket emberi ész előre el nem határozhat, így az országgyűlés elnapolása is nem határozott időre történt; de azon jó szándék, mely a leiratban átömlött, azt igéri nekünk, hogy az országgyűlés újból elkezdí tevékenységét, mihelyt az ágyuk dörgését a békés tanácskozások válthatják fel.

Ma délután Deák öszes pártja megjelent az „Európa” szállodában, s Somssich Pál egy meleg búcsu-beszédben vett búcsút a párt fejétől, melyben a Deákhoz való hű és erős ragaszkodásunkat továbbra is kifejezte.

Deák szintén meleg szavakban válaszolt, mire búcsu üdvözléseket mondanak az elöknök, alelnököknök, kik szintén meleg szavakban válaszoltak.

A béke közgei tehát egy időre elnémulnak, a csata-bírek fogják föstenni időnként azon nagy válság kedvező vagy kedvezőtlen fordulatát, mely a birodalmat s talán egész Európát fenyegeti.

Németország zászlója.

(H.) A német egység symboluma, a fekete-veres-arany színeket játszó zászló, melyről a német költők annyit daloltak, anynyi szép álmot szöttek, ma ott lobog Frankfurtban, a szövetségi palota homlokán, s hiszszük, hogy sok hű német kebel hazafias fölkelésülettől emelkedik annak láttára.

De a szép álmok, miket a jó költők szöttek (hogy a tetszhalottnak álma legalább szép és nagy legyen), fájdalom csak mythoszi ködképek, miket a valóság egyetlen fagyos lehellete szétrobbant, s a mi rideg realitás gyanánt kopaszon áll az éber szemlélő előtt, az egy szomorú látvány: németeknek németek elleni harca!

A harmincz éves háboru sötét emlékü szinterén ismét kitör a vad polgárháboru pusztító lángja, mit a westphaliai béke az európai egyensúly eszméjének felállításával jól roszul kioltott volt, s hasztalan áll az 1815-diki szerződés alapján kelt szövetségi actában, hogy a szövetség tagjai egymás ellen háborút nem viselhetnek; egy nagyra-vágyó tag sateléseivel kilépett a szövetségből, de facto ellenség gyanánt áll szemben a szövetség hadsergeivel, ellenség gyanánt rohanja meg a német tartományokat és a „Bundes-Palast” alatt, melynek homlokán az a szép zászló lengedez, reng a föld a mozgalmak miatt, s mik azt mélan lengedeztetik, a szellők szárnyain csatazaj s vérgőz szállong.

A boldog Germania, mit Tacitus megénekelt, pártviszály és pártharc, nyomor és vész hazája lett ismét, s nincs ki írgyelje sorsát e perczben.

E pártviszály rugója, e nyomor és vész kútfje elannyira ismeretes a világ előtt, annyiszor nyújtottunk már magunk is adatokat és commentárokat annak helyes felfogásához, hogy alig szükség többé hivatkoznunk arra, miképp itt egy búcsúre kötelezett tag nagyra-vágyása és merész reformeszméje idézi elő e súlyos következményeket, hogy Poroszország az, mely szemben a Bundespalast homlokán lengő zászlóval a seccsio lobogóját merészen kitűz, bámulatos ösztönességgel bevallja, hogy célja nem kevesebb, mint: Austriát, szövetséges társát, Németországból kiszorítani, s a német egységet a maga izlése (illetőleg érdeke) szerint (porosz hegemonia alatt) valószínű.

A mire hivatkoznunk akarunk csak az, hogy itt a porosz nagyra-vágyás, bármily nyers modorban tör elő a cselekvés terén, az erőhatalom bármily irítóatos eszközeivel lép fel az actio terére, kénytelen egy nép-

szertü eszmére hivatkozni, s egoismusát gyöngéd lepellet takargatni. És ez mégis csak azt jelenti, hogy századunk az eszmék s nem a pusztá hatalom uralma alatt áll!

Régóta nyulik ki Berlinből egy kéz azon zászló után, mely most Frankfurtban a szövetségi palota ormán lengedez; de soha se tudta még elérni, hogy azt lerántsa onnan, s a Spree partján szurja fel. Egy épp oly hatalmas kéz Bécsből mindig eltöltöte azt, mert alkalmasint úgy parancsolta azon meggyőződés, hogy ezt elnézni se Austria, se Németország érdeke nem engedi meg. Most azon kéz — mintha sámsoni erőt tulajdonítának neki Berlinből — egész vakmerően megrázza a szövetségi épület oszlopait és elmozsolni szeretné a legfőbb akadályt, hogy, ha másként nem érheti el, maga a „korhadtt” épület véres romjai közül ragadja magához a csodaerőjű talizmánt, a „schwartz-roth-gold” zászlót, melyről oly régóta s oly mélabúsán zöngödez a német lyra; most Poroszország kész saját nyakára ontani Németország boltíveit és pedig — a mint elhitetni szereti — csupa önfeláldozásból egy nagy eszméért, melyben a german nép regeneratioja, szebb és boldogabb jövőjének titka rejlik.

Meg kell adni, hogy roppant merész és roppant horderejű elhatározás, nagy szabású eszmék imposant palástjába öltöztetve, s nem kevésbé alkalmas a világ bámulatát és felriadását idézni élő.

De Austria s vele Németország többsége azt mondja: hasztalan pengeted a varázs-igét; mi is csak úgy, sőt jobban óhajtuk a német nemzet boldogságát és szebb jövőjét s épp ezért nem fogjuk megengedni, hogy nagyra-vágyó álmaid e szép eszme palástja alatt valósuljanak; lázadó vagy, ki megtagadod kötelezettségedet és hűségedet, melylyel a szövetségi acta irányában tartozol, s ki a polgárháboru tüzét dobod nemzedet kebelébe; megmutatjuk, hogy karod gyöngye arra: összerontani a német szövetség épületét, s magadhoz ragadni Németország zászlóját, melynek nincs helye sehol, csak majnai Frankfurtban!

Oly ünnepélyes, oly határozott és nyomatékos felelet, mely semmi kétséget sem hagy fenn az iránt, hogy az megrázólag visszhangzik a berlini királyi palota csarnokai-ban úgy, mint Németország minden zugában, s miután a nagyszerű nyilatkozatokat világ-történelmi jelentőségű sorsteljes actio követi, méltán várja egész Európa rendkívüli feszültséggel, hogy e nagyszerű dráma kimenetele mi lesz?

Nem a mi tisztünk a conjecturák terére lépni s a végmegoldás valószínűségét mutogatni. Szuronyok százezerei állanak szemben s ezer meg ezer ágyu torka tátong egymásra; a hadiszerencse istenasszonya tartja kezében a diadal zászlóját, s a gondviselés titka a kimenetelt úgy intézni, hogy a végmegoldás megfeleljen a részrehajlatlan igazságszolgáltatás eszméjének, melyet a felhívott világbi-róság — bár merre forduljon a hadiszerencse kockája — meg nem tagadhat.

De egyet bizonyára bátran megjövedlhetünk: azt, hogy e roppant rázkódítás, mely egész Közép-Európát felriasztja csendes nyugalmából, teljes éberségre fogja felvillanyozni a nagy német nemzetet, melyről oly régóta hirdetik, hogy „tetszhalottak” al-mát aluszsza. Már is felriadt az s bámulva és elragadtatással látja minden oldalról elő-terbe tolni azon eszméket, melyek vérért sebesebb forgásba kell hogy hozzák, s nem kételkedünk, hogy a Niebelungen-Hort megénekelt hőseinek késő unokái a hazafiság és hűség oly tényeivel fogják nemes kötelességüket teljesíteni, melyek a nemzet geniuszá-nak megfelelnek, melyek a nagy szerencsét-lenséget magát is — mit közös hazájokra e viszály hozott — a nemzet érdekeire nézve gyümölcsözővé teendik s igazi jelentőséget kölcsönözendnek a schwartz-roth-gold zászló-nak, mi ma a német szövetség palotájának ormán lengedez.

Önkényt eszünkbe jut azon nemzet mostani válság helyzete feletti észlelődésünk közben egy régi történet, a Pelias leányai-nak története, kik öreg atyjokat megégették

volt, hogy megifjítsák. Az öreg Németország is lángba borula. Adja isten, egész részvételt kívánjuk, hogy e lángok közül megifjodva emelkedjék ki!

Az országgyűlést elnapoló k. kir. leirat.

MI ELSŐ FERENCZ JÓZSEF, Isten kegyelméből austriai Császár, Magyar- és Csehország, Lombard-Velence, Dalmát-, Tót- s Gácsországok, Lodomeria s Illyrország Apostoli Királya stb.

Hű Magyarországnak s ahhoz kapcsolt részek zászlósainak, egyházi és világi főrendeknek s képviselőnek, kik az Általunk 1865-dik évi karácsony hó 10-dik napjára Pest szabad kir. városunkba összehívott országgyűlést egybegyűlték, üdvözlés és kegyelmünk!

Kedvelt hiveseink!

Midőn a közelebb lefolyt év végnapjaiban kedvelt Magyarországnak hű főrendeit és képviselőit körülöttünk egybeseregelve üdvözlöttük és törvényhozói közreműködésüket igénybe vettük, tevéken az azon reményben, hogy a béke áldásai, melyeket akkoriban zavartalanul élvezének birodalmunk összes népei, számukra tartósan megővő legyenek.

E remény mély fájdalomunkra meghiusult.

Ismeretes az országosan egybegyűlt főrendek és képviselők előtt azon válságos helyzet keletkezése, mely végkifejlesztésében Minket arra kényszerített, hogy ösenkötő örökösített országaink nemzetközi szerződéses által biztosított területi épségének és hatalmi állásának sértetlen fentartása végett az önvédelemnek legvégső jogosult eszközéhez, a jogtalan megtámadás fegyveres visszatörlesztéshez nyuljunk.

Ama benső küzdelmek súlyát, melyek atyai szívünket az elhatározás nehéz perceiben elepték, fokozta azon érzet, miszerint a csapásnak épp akkor kellett Reánk nehezednie, midőn uralkodói hivatásunk legfőbb feladatát követve, birodalmunk belviszonyainak alkotmányos rendezését, és ezzel egybefüggőleg kedvelt Magyarországnak közjogi s belkormányzati önállóságának szilárd megalapítását tűztük ki egy oly koraszak kiindulási pontjain, melynek sarkkövét a Fejedelem és népei között újból felkeltött bizalom, és a kölcsönös érdekeknek minden folyó méltányos kiegyeztetése képezendte.

Élénk örömmel töltte el keblünket, hogy tanúi lehetünk ama lelkesült viszbangnak, melylyel ebbeli szándékunk valóstása Magyarországnak hű népeinél találkozott; tanúi ama komoly elhatározottságnak, melylyel az országosan egybegyűlt főrendek és képviselők fejedelmi célzatainkat elajajátítva, a közös feladat rájuk esett részének megoldásához járulni indultak.

Valamint megelégedéssel szemléltük azon munkásságot, melyet az országgyűlés, a birodalom lát-batárán emelkedő fellegek daczára, és a felvett irányt sem ezek által, sem a nemzet áldozatkész-ségét újból igénybe vevő hadi készülétek folytán nem tévesztve — kifejtendő volt.

Ámde lehetetlen önnönmagunkat elvonunkunk annak fájdalomnak felismerésétől, hogy az ügynek sikere, mely mindnyájunk szívén fekszik, mindennek előtt a kedélyek teljes nyugalmától — a békének ime legmagasabb áldásától — van feltételezve; míg másrészt a lételeben megtámadott birodalomnak védelme saját fejedelmi gondjaink legfőbb meg-feszítését igényli.

Csak is a Tőlünk nem függő, Általunk a be-csület legszükségű vonaláig elkerülni szándékolt kényszerítés az tehát, a mely előtt meghajolva, kénytelenítettünk elnapolni az országosan egybe-gyűlt főrendek és képviselők üdvösen megindult ta-nácskozásait.

Tesszük azt azon reményben, hogy a Feje-delmek és népek sorsának legmagasb intézője a jó ügynek a győzelmet, az általa szentesített fegy-vereknek a végdiadalt megszerezvén, mielőbb ké-pesek leszünk ismét egybehívni Magyarország köz-gyűlését, és a beállható viszonyzatokkal szemben már is élénken nyilvánuló hű ragaszkodás tanúsá-gai által még inkább ösztönözve, személyes vezér-lettünk mellett sikeresíteni az Általunk kezdeménye-zett mű végleges befejezését.

Midőn az országosan egybegyűlt főrendek és képviselők és Általunk kedvelt Magyarországnak hű népeit állandó fejedelmi kegyelmünk és kegyelme-ségünk felől biztosítanók, egyuttal ünnepélyesen elnapoltunk nyilvánítjuk az Általunk egybehívott jelen országgyűlést.

Bécs, június 24-kén, 1866.

Ferencz József, k. k.

Majláth György, s. k.

Barthos János, s. k.

A háboru és Austria nem-német népei.

E czim alatti cikkében Schuselka, a „Reform” szerkesztője, így szól: Nem jó, nem igazságos és nem esélyes dolog, midőn Austria barcza Porosz-országgal kizárólag és tulnyomólag mint a német osztrákok és Németország ügye tintetettik elő. Azon pillanatban, midőn egész Austria a csatatérre lép, s midőn Austria nem-német népeinek százezrei követik a császár felhívását, a német osztrályok-

nak nem kellene azon németeskedő szónoklatokba visszaesni, melyek Németországban is minden ko-moly és gyakorlati politikus előtt rég elvesztették becsüket, s melyek főleg oly államban, mint Austria, nincsenek helyükön, miután a nem-német birodalmi tagok érzelmeit sértik és mint tüntetések ellentün-tetéseket idézhetnek elő.

Mindenestre a német érdekek a Porosz-országgal háboruban első helyet foglalnak el, s e harc a német nemzet legmagasb általános érde-keiért vívatik, de éppen azért, mert Austria e nagy küzdelemben, mint látszik, nem szorítkozhatik csu-pán német erőre, hanem ellenkezőleg nem-német népei életét és vérért is igénybe veszi, a német szó-vivőknek a viszonyokat akként kellene helyesen és okosan felfogni, hogy habár a nem-német népek önként érthetőleg a német kérdéért, s Németország hatalma, nagysága és szabadságáért nem lelkesül-nek is, de legalább el ne keserítessenek az által, hogy mint leigázottak kénytelenek oly harcaba menni, a melyben ők meg sem nevezetnek.

Megható látvány, mint követik a nem-német osztrák népek a háboruba a császárt német állás és német feladata megvédése végett. Vegyük ezt szívükre külső Németországban is, s mindenképp ne tekintenek kicsinyileg a nem-német Austrára, hanem méltányolják a Habsburg birodalom e ré-szeit is teljes nagy értékűk szerint.

A nem-német osztrákok tiszteljesen töltik be kötelmeiket a közös uralkodó iránt. Még ha e né-peket pusztán a personalis unio kötelékei fűznék is német Austriához, bizonyára egy sem mondaná kö-zülők: Az uralkodó német állása én rám nem tar-tozik, tartsa azt fenn saját német erejével. Még a személy-unio köteléke is becsületbeli köteltségévé teszi e népeknek az uralkodó védelmére minden körülmények közt felkelni. A szlávok, magyarok és románok, és Austria valamennyi népei a császári ház német állásáért már számtalanszor harczoltak.

E népek azonban testvéri odaadásukban a német osztrákok iránt is épp oly szent és tiszta köteltséget teljesítenek. A császári állam föderatív, a nem-német népek óhajta szerint azonban még kitűnőbb módon ennek kell lennie. A föderatív alapelve azonban: Egy mindnyájáért és mindnyá-jan egyért.

Austria nem-német népei annyira haladtak a politikai érettségben, hogy tisztán felismerik, misze-rint Austria jelen küzdelemben ők egyszersmind saját legmagasb érdekeiért küzdenek, s habár a háboru közvetlen jelzava német, a nem-német né-pekből egy kell azt tekinteniük, mint a mely egy-szersmind saját nemzetiségükért viseltetik. A tulaj-donképeni háborukérdés az: nagyhatalom legyen-e Austria vagy nem? A német állás nélkülözhetlen támpontja a nagyhatalmi állásnak. Poroszország azért akar minket ez állásból kiszorítani. Austria azonban csak mint nagyhatalom állhat fenn, és ez állást fenn kell tartania több általános és különös okon kívül főleg azért is, hogy e nagy államban a legkisebb nemzetiség is saját egyéniségét valamint eddig, úgy jövőre is megőrizhesse. Semmi más bi-rodalomban nem volna ez lehetséges, ha ténynyé válnék. Austria fenntartja a nemzetiségeket. Elszige-telve vagy más viszonyok közé sodortatva Austria minden nem-német nemzetisége veszélyeztetve volna.

A Poroszország elleni háboru tehát nemzeti-ségi háboru, nem csupán Austria német, hanem egyszersmind nem-német népeire nézve is. Viseljük tehát e háboru testvéri egyetértésben, szóval és tettel egész a döntő győzelemig.

A pesti országgyűlés.

A főrendek ülése jun. 26-kán.

Elnök Sennyei Pál b. tárnokmester ő nmaga; jegyző Majthényi László b. honti főispán.

A mai ülés d. n. 1 1/2 órára volt hirdetve, s valamivel később nyitott meg. Egészben kis szám-mal voltak jelen; főpap mintegy 16 volt.

Elnök elfoglalván helyét s megnyitván az ülést.

Scitovszky János hgprimás állott fel s a következő rövid beszédet intézte a házhoz: Mígos Főrendek! Ő Felségének legkegyelmesebb unuk-nak leirata jutott kezembe, melyet én az idő rő-vidsége tekintetéből, de leginkább azért, hogy mostan én is el voltam foglalva, s a képviselőtábla is ma ülést tartott, bátor voltam oda küldeni, hogy ott kihirdetessék és mihelyt vissza fog jöni, leez alkalom és kötelességem azt a főrendi táblának bemutatni.

A hgprimást nyomban követte Wenckheim Béla. Mígos főrendek! Mielőtt Felséges urunk legkegyelmesebb leiratát hódoló tisztellett meghallgatnók, engedjék meg a mígos fő-rendek, hogy egy rövid nyilatkozatot tessek. (Halljuk!) Felséges urunk ez előtt egy pár héttel népeiből intézett manifestumában elősorolá mind-azon eseményeket és tényeket, azon szövetséget

két szomszéd hatalmasságnak birodalma ellen törekvő ellenséges fondorkodásait, melyek a béke fenntartása iránti törekvést meggyújtva, kényszerítik Felséges urunkat, birodalma területi és hatalmi állásának megemlékezését, és bizva a Mindenható istenben és ügye igazságában, kardot rántani és igazságos ügye eldöntését vitéz seregei fegyverre bízni, egyúttal fájdalmasan kijelentvén, hogy a belviszonyok alkotmányos rendezésének, mindekkoráig nem sikerült, e miatt ezen magaslatos pillanathoz nem vala képes összes népei képviselői magas trónja körül összegyűjtve. Hazánkra vonatkozólag pedig — teljes meggyőződés — hogy szintén velünk együtt járja, hogy hazánk alkotmányának helyreállítására egybegyűlt országgyűlésünk megkezdett munkálatainak fonalát a háborús események közéjöttével felfüggeszteni kénytelen.

Érzem és jól tudom, hogy a jelen perczben sem helye, sem ideje, sem rende, különös szónoklat, indítvány vagy végzés hozatalának. És nem is szándékom. De úgy hiszem, nem vétek, sőt találkozik a milgós főrendek nézeteivel, ha ezen rendkívüli körülmények és abnormis viszonyok között, melyek az ily válságos perczben egybe levő országgyűlést azon perczben, midőn a birodalmat minden oldalról talnyomó veszélyek fenyegetik, tetlen ségre és hallgatásra kárhoztatják, megragadom az alkalmat ünnepélyesen nyilvánítani, hogy kétszerezsen fájjaljuk, hogy nem voltunk azon törvényes helyzetben, hogy mindazon kötelességeket teljesítettük volna, melyeket törvényeink alapszerződéseink, a practica sanctio, a felséges uralkodóház iránti hűségünk és ragaszkodásunk és magyar hazánk fenntartásának érdekében állnak melánt követel. (Éljék helyeslés.) Mert erős meggyőződés és hitem milgós főrendek! hogy magyar hazánk érdeke, ezen szorosabb kapcsolatnál fogva, ugyan egy az összes birodalom érdekével. (Helyeslés.) Az ő győzelme, az ő dicsősége, az ő jólléte, az ő becsülete a miénk is. (Ugyvan!) Az ő veresége és megselelése a miénk is. (Ugyvan!) A hazánk és magyar birodalmunknak fennállását is veszélyeztetik. (Éljék helyeslés.) Azt hiszem tehát nem rosszalkodni, ha ezen alkalommal szavakat adok azon közindignationnak és megbotránkozásnak, mely ellenségeink illoyalis, perfid, (Helyeslés) a mivel világ, a lovagiaság, a becsület törvénye által kárhoztatott (Helyeslés), a népjog és megköthető szerződés felrétételével a minden kiegyezkedést és békekészséget meggyújtó, a garázdálkodást meggyújtó vakmerő szemtelenséggel elhárító és másra irányozni törekvő politika és eljárás miatt mindenki kebelében méltán és akaratlanul gerjed; (Éljék helyeslés) ha reményemet fejezem ki az iránt, hogy vitéz seregeink győzelme után, melyre a Mindenható isten hatalma és oltalma őket dicsőségesen vezérle! — Felséges urunk — minthogy mostani szétmenetelünket nem tekintem országgyűléstünk ez évi berekesztésének, hanem csak elnapolásának — Felséges urunk bizonyára összehívand bennünket, hogy az általa megkezdett kiegyezkedés nagy műve, melynek alapját a képviselőház küldöttsége éppen a legfontosabb, az ugynevezett közügyek kérdések megoldása által letenni, csüggedést nem ismerő buzogsággal és ünnegtagadással törekedett, Felséges urunkkal egyetértőleg, hazánk és nemzetünk jogai fenntartása és megővése mellett, a birodalom többi népeinek megnyugtatóssával befejeztessék. És midőn ezuttal ismételve a felséges uralkodóház iránti — dőljön a koczka bármiként — jó és rossz szerencsében hűségünket, ragaszkodásunkat és aldozatkészségünket, vitéz seregeinknek, melyek soraitban sok 100 ezerre menő véreink és honfitársaink a dicső halállal, és épp oly dicső babérok és borostyánért bajtársaikkal egyaránt versenyeznek, és melyek vitézség tekintetében mindenkit maguk mellé, de senkit maguk elé nem bocsátanak, győzelmet kívának, mint a tegnapi és mai örvendetes hírek bennünket megörvendeztettek: fölemlenem főbászomat az ezek urához azon kívánnal, hogy Felséges urunk és királyunk ezen válságos és harcizas időszakban, mint győztes fel kibontakozva, a béke áldásait és malasztjait népei boldogítására, szellemi és anyagi jobblétére akként árasztasson, hogy összes népei és nemzeti megnyugtatósságban találja fel bokrak és nehéz uralkodása jutalmát, és ezen öntudattal számtalan évekig éljen! (Helyeslés.) Eljen Urunk Királyunk! (Éljék helyeslés.) Eljen a haza! (Szűnni nem akaró éljenzés.)

Békésmege főispánjának ezen beszédét oly elragadtatással üdvözölte a jelen voltak nagyobb része, hogy a főtiszteletű püspök urak felugrottak helyeiken, a állva hangzatoskál helyeslő „éljen“-eket. E föllelkészlés csillapodtával

Előnk: Hazafui örömet nyilváníta a felett, hogy a milgós főrendek oly lelkesedéssel járulnak Békésmege főispánjának lelkes nyilatkozatához, kijelentvén egyszerűen, hogy ezen jelenetet ő Felsége legmagasb tudomására fogja juttatni.

Ezután felolvastatt a horvátügyi országos küldöttség jelentése.

Ennek bevégezésével bevezette Toth Vilmos, a képviselőház jegyzője, s átadta a legfelsőbb elnapoló kir. leiratot.

Szlávy, bihari főispán felolvasta. A főrendek fehallva, mely csenddel hallgattak.

Előnk szokott correct modorában búcsúbeszédet intézett a főrendekhez.

Előnk: Milgós főrendek! Midőn ezen legkegyelmeseb kir. parancs következtében a mai tilést befejezném, engedjék meg a mélt. főrendek, hogy rövid szavakban búcsút vegyek méltóságától.

Ez alkalommal vigaszt nyújt ő cs. kir. ap. Felségének ama biztató remény nyilváníttása, hogy nem sokára — hozzá teszem őszinte óhaját — lehető legrövidebb idő alatt, e téren ismét találkozni fogunk. (Tetszés.) Nagyon a várakozások, melyek a fejedelm és nemzet részéről, ez országgyűlés működéséhez költettek. Szerencsés összhangzásban, abban állapították meg a végzést, hogy, mint Felséges urunk oly megnyugtatólag nyilváníttja, a birodalom és hazánk belügyeinek alkotmányos szervezése által oly új korszaknak vetessék meg alapja, mely a fejedelm és népei közti bizalomnak megezilárdítása és a kölcsönös érdekeknek méltányos kiegyezése által annak maradandó sarkkövét szolgálja. (Tetszés.)

E cél felé irányzott országgyűlési tevékenységünk, egy pillanatra szünetelni fog, de azért mlts. főrendek a reményről, e cél felé irányzott törek-

vésünkről nem kell, nem fogunk lemondani. (Éljék helyeslés.) Annnyira vésék azok sziveinkbe, annyira összekapcsolók nemzeti létünknek alapfelleit, hogy a ki ezekről lemondana, önön magáról, nemzetünk létéről mondana le. (Helyeslés.) E rövid szünetelés alatt a nemzet újabb tanúságot teend arról, hogy a világtörténelmi külszeményekkel szemközt hazánk legtermészetesebb és legállandóbb támpontja azon kapcsolatban keresendő, melyet őseink annyi századok óta a dicsően uralkodó fejedelmi házzal és annak tartományai kötöttek, és ezen öntudat meg fogja szilárdítani azon állhatatos hűséget és bizalmat, melylyel Felséges királyunk, urunknak atyai változatlan szándoka iránt viseltetünk; meg fogja szilárdítani azon önhitét, hogy isten e magyar hazát, mely ősi politikájának ősvényén halad, bármily viszonytárságok között el nem hagyja soha. (Éljék helyeslés.)

Nincs egyéb hátra mlgós főrendek! minthogy szivemből megköszönjem azon türelmet, azon kegyességet, azon előékenységet, melylyel engemet előnk hivatalom teljesítésében támogatni méltóztak. (Éljék éljenzés.) A milgós főrendek bölcsesége, tapintata, a milgós főrendek szívelyessége könnyítette ezen tisztségem teljesítését, pótolta gyenge erőmnek gyakori fogyatkozásait. Midőn ezt megköszöném, nem találom elég szavakat, hogy milgós főrendeknek hálámat kifejezzem. Ajánlom magamat a milgós főrendek emlékébe. (Éljenzés.)

Péchy M. gr. a ház nevében mondott köszönetet az előnknek, nehéz feladatának oly erőlyes és kitartó megoldásért.

Végül felolvasta Majthényi László, a mai nap terjedelmének és loyalis hangon tartott jegyzőkönyvét; mely kifogás nélkül elfogadtatván, az ülés eloszlott 2 1/2 óra tájban, „éljen a király“ felkiáltással.

Az alsóház június 26-ki ülése.

A jegyzőkönyvet vezeti Toth Vilmos, a szólokat jegyzi Csavay Ferencz.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az előnk bemutatja az időközben érkezett irományokat.

Hugo Károly a „Báró és bankár“ stb szerzője segélyezésért folyamodik a házhoz. Az előnk a ház tagjainak figyelmébe ajánlja a szerencsétlen, de nagy tehetségekkel bíró író.

Somossy Ignác a Szabolcsmegyében lakó mintegy 40,000 görög nem egyestől hitűek azon részének, mely választó-kertletében lakik, abbeli kérelmét, miszerint ő magyar püspök alatt, magyar nyelven kormányoztassanak, és magyar nyelven dicsérhessék az urat, a doroghi kerület részéről e tárgyban beadott hasonló tartalmu folyamódással együtt, hogy pártolja, fel lévén szölvá, ajánlja e kérésüket a ház figyelmébe annál is inkább, mert ezáltal oly hazafiai ezrei és az azok élén álló lelkeseknek adatik meg lelki nyugalma, kik a hazának mind jó, mind bal helyzetében osztoztak. Ez előterjesztést ugyanazon küldöttséghez, mely a választás és a kizoktatás tárgyában küldetett ki, és melyhez a fenemlitett hasontartalmu folyamódás is áttetett, kéri figyelembevétel végett átküldeni.

Ezek után Csengery Antal, mint a horvát ügyben kiküldött országos bizottság jegyzője bemutatja ezen küldöttség jelentését, s a szöszekre lépvén, felolvassa azt.

A ház Deák Ferencz felszólalására elhatározza, hogy a jelentés mellékleteivel együtt kinyomtatván, a főrendekkel is közöltessék.

A költségvetési bizottmány jelentését a ház egész terjedelmében elfogadja.

Koller Antal esztergamgyeiki köbölkúti képviselő, a választás ellen benyújtott kérvény okadatolalán lévén, a végleg igazolt képviselők sorába igttatott.

A kérvénybizottmány részéről b. Kemény Gábor tett jelentést a hevesmegyei büntető törvényszék abbeli kérelmét illetőleg, hogy a ház engedélyezze Csiky Sándor képviselőnek a pestmegyei törvényszék általi kihallgatását.

Midőn Csiky Sándor maga is kérte kihallgatását megengedni, a bizottmány véleményéhez képest, a ház is beleegyezett abba.

Ezután az előnk jelenti, hogy ő Felsége a királytól egy leirat érkezett, mire a ház nagy bevezeti a felsőház jegyzőjét, Szláv József biharmegyei főispánt, ki is a következő szavak kíséretében nyújtotta át a leiratot:

Szláv József. Ő cs. kir. Apost. Felsége a kezem közt levő kegy. királyi leiratot főárnokmester ő excoja után az országprímás ő emcjanak méltóztatott kegyelmesen kézbesíteni. Ő emcja megbagyásából van szerencsém ezen kegy. kir. leiratot mlgodnak átnyújtani azon kéressel, méltóztatnék azt a mélyen tisztelt képviselőház előtt felolvastatni; felolvasás után a milgós főrendekhez ájtattatni a végből, hogy előtűt szintén kibírdettesék.

A kir. leirat felolvastatván.

Deák Ferencz. T. képviselőház! Szivemből sajnálom, hogy midőn annyi fontos teendő megkezdésén alig vagyunk túl, midőn minden erőnket, tehetségünket, fáradozásainkat a haza javának előmozdítása veszi igénybe, akkor úgy szölván, munkálkodásunk kezdetnek megszakaszatnak tanácskozásaink a kiltott súlyos háboru miatt, s ő Felsége ennél fogva napolja el ezen országgyűlés tanácskozasát.

Ez elnapolás — nézetem szerint — nem lehet beárása az ez évi ülésnek, mert ez egyenesen a törvénybe ütköznék, hanem elnapolása az ülésnek folytatásának, a mihez ő Felségének ugyanazon törvény szerint joga van. Mi tehát ezen elnapolás ellen fel nem szólhatunk, mert a fejedelmi jog gyakorlatát el kell ismerünk, és mivel azt vissza nem utasíthatjuk, erre nézve valamely végzésnek, vagy határozatnak tárgya nincsen; de van igenis helye annak, hogy midőn a jegyzőkönyvbe beleígtatjuk, hogy ezen kir. leirat kibírdetett, akkor a kibírdetés után jelentük ki azt, mint kijelenteni mulhatlanul szükségesnek tartunk. — En a jelen, — valóban nehéz helyzetet tekintve vére, következőket vélnek a jegyzőkönyvbe, — mint kijelentésünket ígtatni.

A képviselőház föltette sajnálja, hogy a küzbéjött súlyos háboru miatt ő Felsége kénytelen az országgyűlésnek tanácskozásait egy időre elnapolni.

Nem tekint a képviselőház ezen elnapolást az évi ülés berekesztésének, mely a törvény rendelkezéivel is ellenkeznék, hanem egyszerűen a tanácskozasok ideiglenes elhalasztásának, s óhajttja és reményli, hogy ő Felsége rövid idő alatt, — szerencsésen bevégezvén a háborut, fejedelmi gondoskodását ismét kiválólag országainak belviszonyaira fordíthatja, s az országgyűlés mielőbb folytathatja megszakasztott tanácskozasait, és ő Felségével együtt működhetik, az ország szellemi és anyagi érdekeinek előmozdításán.

Fájjalja a képviselőház, hogy ismételve felterjesztett feliratai mindez ideig sikeretlenek maradtak, s az ország jogos kívánnait még most sem teljesültek. Állandóan ragaszkodik a képviselőház eddigi felirataiban kifejtett elveibek, s azoknak alapján jogszerűleg kívánja és reményli, hogy az ország alkotmánya teljes épségében mielőbb vissza fog állítani.

Ez uttal teendőinket befejeztük. — Ezután felszólt

Tisza Kálmán: T. képviselőház! Magam részéről is nagyon sajnálom, hogy országgyűlésünk működése megszakaszatlik. Csodálkozni nem csodálkozom azon, mert ismeretek, igaz, mindnyájan előtt a fenforgó körülmények; ismeretek ugyan nem azon módon, melyben ismereteknek kellene lenniök, t. i. felelős kormány általi értesítés útján, hanem ismeretek előttünk köztudomásból. Ily nehéz körülmények közt okvetlenül igaz az, hogy a kormány csak két utat ajánlhat fejedelmének, vagy hogy népeinek jogos kívánnait kielégítve menjen szembe a fenforgó veszélyekkel, vagy ha ezt tenni nem akarja, a mint nem akarja a jelen kormány, hogy azon egyetlen testületet is, mely jogai mellett felszólalásával abszolút működését zavarhatná, hallgattassa el.

En tehát igen természetesen találom az elnapolási rendeletet és az előttem szóló t. képviselőházzal egyetértek abban, hogy én is ezt elnapolásnak tekintem, mivel az ülésszakot berekesztetni vagy az országgyűlést előszlatni egyenesen törvénybe ütközne volna. Így tekintve a dolgot, egyet kell értenem abban is, hogy itt nem lehet egyebet tenni, mint jegyzőkönyvileg nyilatkozni ezen elnapolásról: azonban ambar én is tekintve kívánom venni a nehéz körülményeket, mégis ezen nyilatkozat tartalmára nézve némelyekben eltérő nézetem van. És ezen eltérő nézetemet nemcsak a magam nevében, hanem, nehogy mások is felszólalni kénytelenek legyenek, kijelentem, hogy a baloldal minden árnyalatai által egyhangulan felkértem leszek bátor előadni:

Fájdalommal értem a képviselőház, hogy ő Felsége több oldalról háborúval van megtámadva. Következése ez nagy részben az alkotmányellenes kormányzatnak, mely a háboru csapásait idézte elő, akkor, midőn az ország alkotmányos és anyagi érdekei a békét tették volna szükségessé.

Nevel a felélti fájdalmunkat az, hogy a jelen kormány az országgyűlés minden loyaltása és készsége dacára elmulasztotta az alkotmány visszaállítását, úgy hogy ma is a nemzet befolyása nélkül rendelkeznek a nemzet vérevel és pénzével; aggodnunk kell inséggel fenyegetett hazánkiai sorsán is.

Ünnepélyesen kijelentjük egybírát, hogy alkotmányunk visszaállítása iránt ismételtén kifejezett kívánnainkhoz tantoríthatlanul ragaszkodunk, és minden újabb törvénytelenség ellenében előre is tiltakozunk.

Többen nem lévén szölvára feljegyezve, az előnk felteszi a kérdést az előbb felszólt Deák Ferenczhez pest-belvárosi képviselő kijelentési indítványa mellett, melyet a ház többsége elfogadott.

Tisza Kálmán motióját mintegy 90-en pártolhattak.

Erre az előnk felfüggesztette az ülést felőrára, melynek elteltével a jegyzőkönyv hitelesítettén, Toth Vilmos bizatott meg a leiratnak a felsőházhoz átvitelével.

Végül az előnk a következő búcsúszavakat intézte a házhoz:

Tisztelt ház! (Halljuk!) Mielőtt e termet elhagynánk, legyen szabad nekem néhány rövid búcsúszót írni a t. ház tagjaihoz. Nem célom, nem akaratom a történetek részleteibe bocsátkozni, azt azonban belső meggyőződésemmel fogva kénytelen vagyok kijelenteni, hogy a t. ház a baza jogainak visszaszerzésében és megvédésében felirataiban mindent elkövetett, mit emberi erő elkövetni képes volt. (Igaz!) Ezen felül a bizottságok kiküldése és működése, úgy szintén azok feladata egy roppant horderejtű tért nyitott a tevékenységnek, melynek célja egy szebb, egy jobb, egy boldogabb hazát teremteni. Tápláljuk a reményt, hogy ha majdan, nyugalmasabb időkben, nyugodtabb kebelrel e tisztes testület megkezdett működését folytatni és befejezni fogja, e cél el fogjuk érni. Addig is engedje a Mindenható, hogy Isten áldása kísérje e t. ház minden tagját.

Erre hosszas éljenzés közben oszlottak szét a ház tagjai.

Jelentése

A képviselőház hatvanhetes bizottsága albizottságának a közös viszonyok tárgyában.

A képviselőház, folyó 1866. évi mártius 1-ső napján tartott üléséből, egy 67 tagból álló bizottságot küldött ki a végett: hogy azon viszonyokat, melyek Magyarországot a közös fejedelm uralkodása alatt álló többi országokkal közösen érdeklik, megállapítására s kezelésére nézve javaslatot készítsen.

E bizottság az alulirt albizottságot bízta meg, hogy jelölje ki egyelőre a főelveket, s azoknak alapján készítse el a javaslat vázlatát.

Az albizottság teljesítvén e feladatot, véleményét — alatti ide zárva, a tisztelt küldöttségnek ezen nem bemutatja; megjegyezvén, hogy a küldöttség néhány tagja, némely pontok a, különösen a kezelés illetőleg, a többség véleményétől eltérő nézeteit külön véleményképpen s írásban adta be, melyet — alatti hasonlóul tisztelettel ide mellékelünk.

Az albizottság azzal is meg jön bizva, hogy bővebben s részletesen fajtse ki azon okokat és nézeteket, melyeknél fogva az október 20-ki diploma elfogadható nem volt.

De miután a képviselőház válaszfeliratában a leglényegesebb okok és nézetek, melyek az októberi diplomának el nem fogadását igazolják, már elsoroltattak: a bővebb és részletesebb fejtegetést nem vélte az albizottság e vázlat tartalmába iktatandónak, hanem jobbnak tartja azt külön feliratba foglalni, s e felirati javaslatot akkor fogja elkészíteni, midőn a tisztelt bizottság a vázlat és annak elvei fölött már megállapodásra jutott;

Kelt Pesten, az albizottságnak 1866. évi jun. 25-én tartott üléséből.

Gróf Andrássy Gyula s. k.

az albizottság elnöke.

Csengeri Antal s. k.

az albizottság jegyzője.

Véleménye

a hatvanhetes bizottság albizottságának.

1. Azon kapcsolat, mely egyrészt a magyar korona-szorgai, másrészt ő Felségének többi országai és tartományai között jogilag fenáll, a practica sanctio alapján.

2. Megállapítván az ünnepélyes alapszerződés a Habsburgház nőágának trónöröklési jogát, kimondta egyszerűen, hogy azon országok és tartományok, melyek a megállapított öröklési rend szerint egy közös uralkodó alatt állanak, feloszthatlanul és elváthatlanul együtt bírtoklandók. E határozottan kimondott elv folytán a közös biztonság és annak egyetemes erővel leendő védelme és fenntartása oly közös és viszonyos kötelezettség, mely egyenesen a practica sanctioból származik.

3. De ezen megállapított kötelezettség mellett határozottan kikötötte a practica sanctio azon feltételt is, hogy Magyarországot alkotmányos közjogi és belkormányzati önállása sértetlenül fentartassék.

4. E két alapeszmét kell tehát egyaránt tekintetbe vennünk azon viszonyok meghatározásánál, melyek Magyarországot a közös fejedelm uralkodása alatt álló többi országokkal közösen érdeklik. S valamint egy részről kész volt Magyarországot a multban, úgy kész leendő jövőben is mindenkör teljesíteni mindazt, a mit a practica sanctio szerint a közös biztonság együttes erővel védelme és fenntartása mulhatlanul megkíván: úgy más részről oly kötelezettségeket, melyek e célon tulterjednek, s annak elérésére nem elkerülhetlenül szükségesek, magára nem vállalhat.

5. Ezelőtt Magyarországot illetőleg mindazokra nézve, mik az érintett viszonyokra vonatkoznak, a magyar országgyűlés s a magyar király közegyetértéssel intézkedtek, és ez intézkedések megállapításánál más ország befolyással nem bírt, mert a magyar király, mint az uralkodása alatt álló többi országok abszolút fejedelme, azon országoknak érdekeiről és teendőiről abszolút hatalommal rendelkezett. Most azonban; a legmagasabb trónbeszéd szerint, lenyegesen változott a helyzet az által, hogy ő Felsége „alkotmányos jogokkal ruházta föl többi országait is“, azokat tehát abszolút hatalommal ezuttal nem képviselheti, s azok alkotmányos befolyását nem mellőzheti. Kijelentette jelen országgyűlésünk is a válaszfeliratban, hogy ezt figyelembe veendő.

6. Irányadóknak tekintette az albizottság e szempontokat, midőn megbízatásához képest kijelöli a főelveket, melyek véleménye szerint a közös viszonyok megállapításánál alapul szolgálnak, s ez elvek folytán összeállítja a készíndó javaslat vázlatát. Kiindulási pontja tehát e részben a practica sanctio, melyet mind ő Felsége, legmagasabb trónbeszédében, mind az országgyűlés többszöri fölirataiban, közösen elismert kiindulási pontul tűzött ki.

7. A practica sanctio szerint közös ugyan az uralkodó, a mennyiben Magyarországot koronája is ugyanazon fejedelmet illeti, a ki a többi országokban is uralkodik, de még ez nem teszi szükségessé, hogy a fejedelm udvartartásának költségei közösen állapittassanak meg. Ily közös megállapodást a practica sanctioban kiltzött cél nem igényel, Magyarország alkotmányos önállásával pedig s a magyar király fejedelmi magas tekintélyével sokkal inkább megegyez, hogy a magyar országgyűlés, a felelős magyar miniszterium előterjesztésére külön szavazza meg a magyar király udvartartása költségeit. Se kár, se jogsérelem nem okoztatik ez által ő Felsége többi országainak. Az udvartartás költségeinek megszávasát és kiszolgáltatását tehát közös ügynek nem tekinthetjük.

8. A practica sanctio folyó közös és együttes védelemnek egyik eszköze a külügyek czélszerű vezetése. E czélszerű vezetés közösséget igényel azon külügyekre nézve, melyek az ő Felsége uralkodása alatt álló összes országokat együttesen illetik. Ezen külügyeket tehát mi is közöseknek tekinthetjük, s keszek vagyunk azoknak közösen meghatározandó költségeihez azon arány szerint járulni, mely az alábbi 20, 21, 22, 23 és 24 pontokban körülírt módon fog megállapittatni.

9. A közös védelemnek másik eszköze a hadsereg s az arra vonatkozó intézkedések, egy szóval a hadügy.

10. Tekintetbe véve mindazt, a mit fentebb, különösen az 5. pont alatt elmondottunk, a hadügynek közösségére nézve következőket véljük, mint elveket, megállapítandóknak.

11. Ő Felségének a hadügy körébe tartozó alkotmányos fejedelmi jogai sértetlenül fennmaradván, mindaz, a mi az egész hadseregnek és így a magyar hadseregnek is egységes vezérletre, vezényletre és bszervezetre vonatkozik, közös intézkedés alá tartozónak ismertetik el.

12. De a magyar hadseregnek időnkénti kielégítését s az ujonczok megajánlásának jogát, a megajánlás feltételeinek s a szolgálati időnek meghatározását, úgy szintén a katonaság elhelyezését, élelmezését illető intézkedéseket, eddigi törvényeink alapján, mind a törvényhozás, mind a kormányzat körében, az ország magának tartja fenn.

13. Kijelenti továbbá az ország, hogy a védelmi rendszernek szabályozása vagy átalakítása Magyarországra nézve mindenkor csak a magyar törvényhozás befejezésével történhetik.

14. A magyar hadsereg egyes tagjainak mindazon magyarországi polgári viszonyai, jogai és kötelességei fölött, melyek nem a katonai szolgáltra vonatkoznak, a magyar törvényhozás és illetőleg a magyar kormányzat fognak intézkedni.

15. A hadügynek összes költségei olyképen közzé, hogy azon arány, mely szerint ezen költségekhez Magyarország járulni fog, az előbbi 20, 21, 22, 23 és 24. pontokon körülírt előleges értékelés után, kölcsönös egyezkedés által állapították meg.

16. A közös hadi költségekhez nem számítottak azon hadiköltségek, melyeket a Felségének a német szövetséghez tartozó országai, mint szövetségi tagok, tartoznak viselni.

17. A pénzügyet annyiban kívánjuk közönségek tekinteni, a mennyiben közönségek leandnak azon költségek, melyek a fentebbiekben közönségek elismert tárgyakra fordítandók. Ezen azonban úgy értelmeztük, hogy az említett tárgyakra megkívántatott összes költségek közösen határozatassanak meg azon módon, mely a kezelésről szóló alábbi szakaszokban előadatik: de azon összegek, melyek a költségekhez az alábbi 20, 21, 22, 23 és 24. pontokon körülírt módon megállapítandó arány szerint Magyarországra esik, kivételül, behajtásáról és az illető helyre leendő beszállításáról Magyarország gyűlése és felelős miniszteriuma intézkedjenek oly módon, mint azt a kezelésről szóló alábbi pontok megállapítják.

18. Magyarország minden egyéb államköltségeit a magyar felelős miniszterium előterjesztésére az országgyűlés alkotmányos úton fogja elhatározni; azokat, valamint minden egyéb adókat is a magyar miniszterium, minden idegen befolyás teljes kizárásával, saját felelőssége alatt hajtja be és kezeli.

19. A mi azonban az indirect adókat illeti: miután az esetben, ha mindkét fél most vagy jövőben elcsúsztatja tartandó, hogy az egyes országok között a kölcsönös vám- vagy zárvonalok föl ne álltassanak, megtörténhetnek: hogy az egyik félnek határozatai által a másik résznek ilyenmódú jövedelmek megsemmisítették: kész a magyar országgyűlés a másik részszel időről időre kötendő közös egyezkedés által állapítani meg oly elveket, melyek ezen eseteknek elejét vegyék.

20. Ezek azon tárgyak, melyeknek a fentírt módok közönsége a practica sanctiából folyóan tekintethet. Ha ezekre nézve mindkét félnek egyetértésével megtörténik a megállapítás: kölcsönös alku által előre kell meghatározni azon arányt, melyszelint a magyar korona országai a sanctio practica folytán közönségek elismert ügyek terheit és kötelezeteit viselik.

21. Ezen alku a megállapítás oly módon történhetik, hogy egy részről a magyar korona országainak gyűlése, más részről, a Felsége többi országainak gyűlése, mindenik a maga részéről, egy hasonló számú küldöttséget választ. E két küldöttség, az illető felelős miniszteriumok befolyásával, részletes adatokkal támogatott javaslatot fog kidolgozni az említett arányra nézve.

22. E javaslatot mindenik miniszterium az illető országgyűlés elé terjesztendő, hol az rendesen tárgyalandó. Mindenik országgyűlés az illető miniszteriumok útján közlendő határozatait a másik országgyűléssel, s a két félnek ily módon eszközölendő megállapodásai szentesítés végett a Felsége elé fogják terjesztetni.

23. Ha a két küldöttség a javaslatra nézve nem tudna egymással megegyezni: mindenik félnek véleménye mind a két országgyűlésnek elébe terjesztetik. Ha pedig a két országgyűlés nem tudna egymással kiegyezni: a kérdést az előterjesztett adatok alapján, a Felsége fogja eldönteni.

24. Az arányra nézve kötendő egyezkedés csak határozott időre terjedhet, annak elteltével ismét ugyanazon módon új egyezkedésnek leendő helye.

25. A mi a fentebb körülírt tárgyak kezelését illeti: megjegyeztük mindenekelőtt, hogy az e részben elzárult törvényesen fenállott módok megváltoztatása szorosan véve nem a practica sanctiában meghatározott kötelezettségből foly, hanem a helyzetnek azon változása, melyet a fentebbi 5. pont alatt elmondottunk, teszi azt célszerűvé. Kimondotta mind az 1861-ki, mind a jelen országgyűlés többségi fülirataiban, hogy a Felsége többi országaival érintkezni akar, mint alkotmányos népekkel, mindkét fél függetlenségének megővése mellett. Midőn tehát mi ez érintkezés módjára nézve javaslatot tesszünk, mind az országgyűlésnek fentebbi kijelentéseit, mind a gyakorlati célszerűség tekintetét egyaránt szemünk előtt kívánjuk tartani.

26. Előre bocsátjuk, hogy bármi legyen a közös ügyekre s azok mikénti kezelésére nézve az országgyűlés megállapodása: véleményünk szerint az tettele életbe nem léphet mindaddig, míg az ország alkotmánya egész terjedelmében tettele vissza nem állítottatik. És ez az egyik alapföltétele javaslatunknak.

27. A másik alapföltétel az, hogy a teljes alkotmányosság a Felsége többi országai és tartományai és tettele életbe lépjen; mert mi azon országokkal csak mint alkotmányos országokkal léphetünk bármi közös viszonyokra nézve érintkezésbe. S a Felsége maga is azért kívánta ez ügyek tárgyalásának eddigi módját megváltoztatni, mert alkotmányos jogokkal ruházta föl többi országait is, s a közös ügyek kezelésénél ezek alkotmányos befolyását sem tartja mellőzhetőnek.

28. Ha tehát Magyarország alkotmánya teljesen és tettele helyre lesz majd állítva s a Felsége többi országai is tettele valóságos alkotmányos bírnak; s a törvényes felelős kormány itt is, ott is átvette a kormányzatot: akkor, de csak akkor, lehetne azon ügyeket, melyek a megállapodás szerint közönségek lesznek tekintendők, a következő módon közösen kezelni.

29. Egy közös miniszteriumot kell föllátni azon tárgyakra nézve, melyek mint valósággal közönségek, s a magyar korona országainak, s a Felsége többi országainak külön kormányzata alá nem tartoznak. E miniszterium a közös ügyek mellett se egyik, se másik résznek külön kormányzati ügyeit nem viheti, azokra befolyást nem gyakorolhat. Felelős lesz e miniszterium minden tagja mindazokra nézve, a mik köréhez tartoznak, felelős lesz az egész miniszterium is együttes ily hivatalos intézkedéseire nézve, melyeket együtt állapított meg.

30. A közös ügyek azon részére nézve, mely nem tisztán a kormányzat köréhez tartozik, se teljes birodalmi tanácsot, se bármi néven nevezhető közös vagy központi parlamentet célszerűnek

nem tartunk, s ezeknek egyikét sem fogadjuk el; hanem azt óhatjuk, hogy, miután a Felsége legmagasabb trónbeszéde szerint is közös kiindulási pontnak a practica sanctio, egy részről a magyar korona országai együtt, más részről a Felsége többi országai és tartományai együtt úgy tekintessenek, mint két különös s teljesen egyenjogú fél. Következve: a két fél között a közös ügyek kezelésére nézve mellőzhetően föltételnek tartjuk a teljes paritást.

31. Ezen paritás elvénél fogva Magyarország részéről a magyar országgyűlés választson saját kebeléből egy meghatározott számú bizottságot (delegatio) és pedig az országgyűlés mindenik házából. Válasszanak a Felsége többi országai és tartományai is hasonlóan alkotmányos módon egy épen annyi tagból álló bizottságot a magok részéről.

32. E bizottságok csak egy évre, vagyis az országgyűlésnek egy ülészakára választandók s az év leteltével, vagyis az új ülészak kezdetével, azoknak minden hatásköre teljesen megszűnik. Tagjaik azonban ismét megválasztandók.

33. A bizottságok mindegyike külön saját kebeléből, szabadon választja elnökét, tollvivőjét s a mennyiben szükséges lesz más személyekre is, annak minden tagját; s maga állapítja meg ügyrendét.

34. A bizottságokat mindenkor a Felsége fogja összehívni bizonyos hatánapra és pedig fölváltva, egyik évben Pestre, másik évben Bécsbe, vagy ha a Felsége többi országainak gyűlése és a Felsége így akarná, azon országok más valamelyik fővárosába.

35. Mindenik bizottság külön tart üléseket s azokban fejenkénti szavazással a bizottsági összes tagok abszolút szótöbbségével határoz, s a mit a többség elhatározott, az egész bizottság határozatának tekintendő. Külön véleményét az egyes tagok, saját igazolásuk végett, íktathatnak ugyan a jegyzőkönyvbe, de az a határozat erejét nem gyöngíti.

36. A két bizottság egymással, együttes ülésben, nem tanácskozhatik, hanem mindenik írásban közli nézeteit és határozatait a másikkal s írott ízenetek által ilyeképpen véleménykülönbség esetében egymást fölvilágosítani. Ezen ízeneteket mindenik bizottság saját nyelvén készíti elő, oda mellékelvén a hiteles fordítást is.

37. Ha ezen írásbeli ízenet által nem sikerülne a két bizottságnak véleményét egyesíteni: akkor a két bizottság együttes ülést tartandó, de egyedül csak egyszerű szavazás végett. Ez együttes ülésben a két bizottság elnökei együtt elnökölnek, kiknek azonban hatáskörük nem leendő egyéb, mint a szavazás actusára felügyelni s a többséget kijelenteni. A határozat hozatalára a két bizottság összes tagjainak abszolút többsége kívántatik. A jegyzőkönyv mindenik félnek nyelvén fog vezettetni a két fél tollvezetői által, s közösen hitelesítettik.

38. Ha három ízenetváltással sikeretlen maradt: joga van mindenik félnek, a másik rész fel-szólítani, hogy a kérdés közös szavazás által döntessék el, mit a felszólított fél nem tagadhat meg; s akkor a két fél elnökei együtt állapítják meg a szavazási ülés helyét, napját és óráját, s arra mindenik elnök meghívja a maga bizottsága tagjait.

39. E bizottságok hatásköréhez csak azon tárgyak tartozhatnak, melyek a közös ügyeket kijelölő törvényben, mint közösök, határozottan e bizottságokhoz vannak utasítva. Ezeket túl a bizottságok intézkedéseikben nem terjeszkedhetnek s a magyar országgyűlés és magyar kormányzat részére fentartott ügyekbe nem avatkozhatnak.

40. A közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottságot úgy kívánjuk tekinteni, mint oly testületet, mely az országgyűlés által szabadon választva, a törvény által kijelölt és körvonalozott ügyekben és módon épen úgy képviseli az országgyűlést a Felsége többi országainak irányában, a mint mi egyes képviselők, kerületenként szabadon választva, képviseljük az országot s annak érdekeit a magyar országgyűlésben. Ugyanazért nem tartjuk célszerűnek, hogy a bizottság előleges utatitások által legyen megköti, mert ily utatitások mellett a két fél közötti érintkezés nem vezetne célra, s gyakran megtörténne, hogy midőn a két félnek ilyenmódú bizottsági határozatait, de egymástól eltérő utatitásokkal volnának leköti, lehetetlen volna egyezkedés útján eredményre jutni; már pedig épen azon tárgyak, melyek a közös ügyeket képezik, oly természetűek, hogy azoknak végelhatározását mellőzni vagy halasztgatni gyakran annyira volna, mint az állam gépezetét megakasztani.

41. Az eljárás módjára nézve, úgy hisszük, célszerű lesz megállapítani, hogy azon tárgyat, mely törvény szerint a bizottságok elé tartozik, a közös miniszterium mindenik bizottságnak külön adja elő. Mindenik bizottságnak joga lesz kérdéseket intézni a közös miniszteriumhoz, vagy, a szakok szerint, annak illető tagjához, kérhet azokat feleletet s felvilágosításokat; ugyanazért a közös miniszteriumnak jogában állandó, s midőn arra felszólítatik köteles is leendő, egyik bizottságnál úgy mint a másiknál, megjelenni, felelni, a kívánt iratokat előterjesztetni és felvilágosításokat adni.

42. A közös költségvetés megállapítása leendő a bizottságok feladatának évenként előforduló legfontosabb része. E költségvetést, mely egyedül azon költségekre terjedhet, a melyek az ezen közös ügyes megállapításra nézve alkotandó törvényben közönségek lesznek kijelölve, a közös miniszterium, mind a két külön felelős miniszteriumnak befolyásával fogja készíteni, s úgy adja azt át mindenik bizottságnak külön. A bizottságok a fentebb körülírt mód szerint fogják azt külön tárgyalni, s észrevételeiket egymással írásban közlik, s a mely pontra nézve nézeteik meg nem egyeznek, azt együttes ülésben szavazattal határozzák el.

43. Az ily módon megállapított költségvetés többé az egyes országok által tárgyalás alá nem vehetethet, hanem köteles mindenik azon arány szerint, mely a javaslatban 20, 21, 22, 23 és 24 pontjaiban körülírt módon előre megállapítottat, a közös költségvetésből reá eső részt viselni. De mivel ezen közös költségekre nézve, a kivétel, behajtás s az adórendszernek megállapítása, Magyarországra nézve, a magyar országgyűlés és magyar felelős miniszterium köréhez tartozik: a magyar

miniszterium a magyar országgyűléshez terjesztendő költségvetésbe is fölvendi mindig azon összegeket, melyek a már megállapított közös költségvetésből az említett irány szerint Magyarországra esnek, csakhogy ezen rovatok, a mennyiségre nézve, vitatás alá többé nem vehetők. Behajtásván az eként megállapított közös költségekre szükséges összeg a magyar felelős miniszterium által, az ezen összeget az illető közös miniszternek kezéhez szolgáltatja, ki felelős lesz az átaltatott összegnek a kitűzött célokra leendő fordításáért; magában értesítvén, hogy az, a ki az összegeket kezeli, szoros számadással fog tartozni.

44. Az efféle számadások megvizsgálása, hasonlóan az említett bizottságokot illeti, azok e számadásokra nézve is a fentebb körülírt módon fognak eljárni.

45. Hasonló eljárás követendő minden egyéb tárgyakban is, melyek, mint közös ügyek, az érintett bizottságok köréhez tartoznak. Ezeket is a közös miniszterium mindenik bizottságnak külön adja be, a bizottságok külön tárgyalják, nézeteiket egymással írásban közlik, és ha ily módon egymással meg nem egyezhetnének, akkor, mint fentebb mondatott, szavazó együttes ülésben határoznak. Magában értendő, hogy határozataik, a mennyiben fejedelmi jóváhagyás alá tartoznak, a Felségének előterjesztendők, s ha a Felsége által megerősítettnek, kötelező erővel bírandanak. Az ily fejedelmi jóváhagyással megerősített határozatokat azonban a Felsége mindenik országgyűlésnek az illető külön felelős miniszterium által adhatja tudtára. Azon határozatokat, melyek a delegatiónak fentírt módon hozattak s a Felsége által szentesítették, miután a magyar országgyűlésnek tudtára adattak, Magyarországon a Felsége csak a felelős magyar miniszterium hajtathatja végre. Ugyanazért mindazon költségeket is, melyek a bizottságok ily módon hozott és szentesített határozatainak folytán Magyarországra haramlanak, a magyar felelős miniszterium fogja az országgyűlésileg megállapított magyarországi budgettel együtt kivetni és behajtani.

46. Azokon kívül, miket a közös felelős miniszterium terjeszt elő a közösügyi bizottságoknak (delegatio), e bizottságok mindegyike bir kezdeményezési joggal, de csak oly tárgyakra vonatkozólag, melyek, mint közös ügyek, törvény szerint szorosan e bizottságok köréhez tartoznak. Mindegyik bizottság tehet ilyenmódú javaslatot, s azt a másik bizottsággal írásban közölheti. Az ekkép indítványozott javaslat pedig szintugy lesz tárgyalandó, mint egyéb, a bizottságok köréhez tartozó kérdésekre nézve már fentebb elmondottak.

47. A bizottságok ülései nyilvánosak lesznek. 48. Az esetben, ha a Felsége valamelyik országgyűlést fölszólítaná, a fölszólított országgyűlésnek delegatioja is megszűnik, s újabb országgyűlés új bizottságot (delegatio) választ.

49. A bizottságok tagjai a törvény szerint közösül kijelölt ügyeknek tárgyalása közben tett nyilatkozataikért felelőre soha nem vonathatnak; sőt megbízatásuk megszűntéig se adóssági követeles, se büntény vagy vétség miatt, a tetten érés kivételével, az illető országgyűlésnek, ennek együttes nem léte esetében pedig azon bizottságnak, melynek tagjai, előleges jóváhagyása nélkül se le nem tartóztatathatnak, se közkereset alá nem vétethetnek. Tagjai tetten érés esetében történt letartóztatásának folytatására vagy megszüntetésére írást az illető országgyűlés együttes nem léteben hasonlóképpen maga az illető bizottság rendelkezik.

50. Ha az egyik vagy másik bizottságnak valamely tagja időközben meghalva vagy törvényes ítélet által fosztatott meg szabadságától, úgy szintén, ha állásáról alapos okoknál fogva lemondana, az ekkép megüresedett állás az illető országgyűlés részéről azonnal betöltendő. Erre nézve legcélszerűbb leendő: hogy midőn az országgyűlés a bizottságot megválasztja, választson a kitűzött számon felül egyszeresmind póttagokat is, meghatározván egyuttal azon sort, mely szerint a póttagok a megüresedett állásra az illető bizottság elnöke által meghívandók.

51. Lemondás esetében a lemondás okainak alaposágáról s a lemondás elfogadásáról az illető országgyűlés vagy annak együttes nem léteben az illető bizottság fog itélni.

52. A mi a közös miniszterium felelősségét s annak módját illeti: mindenik bizottságnak joga leendő oly esetekben, midőn az alkotmányos törvények megsértése miatt szükségesnek látja, a közös miniszteriumnak vagy e miniszterium egyes tagjainak perbefogását indítványozni s ezen indítványát írásban a másik bizottsággal is közölni. Ha a perbefogást mindenik bizottság elhatározza, vagy ha az eltérő vélemények miatt, a fentebbiek szerinti szavazó ülésben többséggel elhatározzák: e határozat azonnal jogérvényesnek tekintendő.

53. Az ily módon elhatározott pernek bírósága következőképpen leendő alakított: mindenik bizottság, nem ugyan saját kebeléből, hanem azon országokból, melyeket képvisel, független állás s törvényűd polgáraiból külön-külön 24 tagot hoz javaslatba. Mindenik bizottság bírói fog azon joggal, hogy a másik bizottság által javaslatba hozott 24 tag közül 12-öt, okadás nélkül, kitörölthet. A vádlottaknak szintén joguk van együttes s összesen tizenkét tag kitöröltesét követelni, úgy mindazonáltal, hogy a megmaradt tagok számában mindenik bizottság választott bíráinak száma egyenlő legyen. S az így fennmaradt tagok lesznek a pernek bírái.

54. Azon fentebb körülírt közös tárgyakon kívül, melyeket, a practica sanctiából kiindulva, tekintettünk közösen intézendőknek, vannak még más nagy fontosságú közügyek, melyeknek közönsége nem foly ugyan a practica sanctiából, de a melyek részint a helyzetnél fogva, politikai tekintetből, részint a két fél érdekeinek találkozásánál fogva, célszerűbben intézethetnek el közös egyetértéssel, mint szorosan elkülönítve.

55. Az államadósságokat illetőleg Magyarország, alkotmányos állásánál fogva, oly adósságok, melyek az ország törvényes befizetése nélkül teteltek, szorosan jogilag nem terhelhetik.

56. De kijelentettük már ezen országgyűlésen is a legmagasabb trónbeszéde felkúldott választfeliatunkban, hogy: ha a valóságos alkotmányosság hazánkban is, a Felsége többi országai és minél előbb tettele életbe lép, készek vagyunk, mint már

1861. évi fölliratkban is nyilvánítottuk, azt a mit tennünk szabad s öcállásunk és alkotmányos jogaink sérelme nélkül tehetünk, a törvényszabta köteleesség mértékén túl is, méltányosság alapján, politikai tekintetből megtenni, hogy azon súlyos terhek alatt, miket az abszolút rendszer eljárása összehalmozott, a Felsége többi országainak jölléte s azal együtt a miénk is össze ne roskadjon, s a lefolyt nehéz időknek káros következményei rólunk és rólunk elháríttassanak.

57. E tekintetnél fogva tehát, s egyedül ezen alapon, kész most is az ország az államadósságok terhének egy részét elvállalni, s ez iránt, előleges értekezés folytán, a Felségének többi országaival is, mint szabad nemzet szabad nemzettel, egyezkedésbe bocsátkozni. Ezen egyezkedés által lesz az is meghatározandó, hogy azon rész, melyet Magyarország az államadósságokból elvállal, miképp kezeltessek.

58. Jövendőre nézve pedig közös lesz a hitelügy oly esetekben, midőn mind Magyarország, mind a Felségének többi országai a fennforgó körülmények között saját érdekeikben, célszerűnek látandó, valamely új kölcsönt együtt s közösen venni fel. Ily kölcsönöknél mindaz, a mi szerződés megkötésére s a fölvelt pénznek miként használására és visszafizetésére vonatkozik, közösen fog elintéztetni. De annak előleges elhatározása, hogy valamely kölcsön közösen vétessék-e föl, Magyarországra nézve minden egyes esetben, a magyar országgyűlést illeti.

59. Egyébiránt tinnépélyesen kijelentjük e helyen is, hogy a valóságos alkotmányosság azon alapelvénél fogva, miszerint az ország saját beleegyezése nélkül adóssággal terhelni nem lehet, jövendőre sem fogunk semmi oly államadósságot Magyarországra nézve kötelezőnek elismerni, melynek fölveteléhez az országnak törvényszerűen s határozottan kijelentett beleegyezése hozzá nem járult.

60. A kereskedelmi ügyek közönsége sem foly a practica sanctiából; mert annak értelmében a magyar korona országai, mint a fejedelem többi országaitól jogilag külön álló országok, saját felelős kormányuk és törvényhozásuk által intézkedhetnek s vámvonalok által szabályozhatják kereskedelmi ügyeiket.

61. Miután azonban közöttünk és a Felsége többi országai között az érdekeknek kölcsönös érintkezési fontosak és számokak: kész az országgyűlés arra, hogy a kereskedelmi ügyekre nézve egy részről a magyar korona országai, más részről a Felségének többi országai között időnkint vám- és kereskedelmi szövetség köttessék.

62. E szövetség alapítandó meg azon kérdéseket, melyek a kereskedelemre vonatkoznak, s meghatározni az egész kereskedelmi ügy kezelési módját.

63. A szövetség megkötése kölcsönös alku által történne, oly módon, mint két egymástól független országok hasonló egyezkedése által történne. A két fél felelős miniszteriumai közös egyetértéssel készítsék meg a szövetségi részletes javaslatot s terjesztsze azt mindenik az illető országgyűlés elé, s a két országgyűlésnek megállapodásai lesznek a Felsége szentesítés alá terjesztendők.

64. Magában értendő: hogy ha, és a mennyiben ez egyezkedés nem sikerülne: az ország törvényes jogai e részben is sértetlenek maradnak.

65. Azon kérdésre nézve, hogy a közös tárgyaknak és azok mikénti kezelésének tekintetéből, törvényeinkben netalan szükséges módosítások azonnal kijelöltesse-e: úgy vélekedik az albizottság, hogy e kijelölés célszerűen csak a választ megállapítása után történhetik, mert csak akkor lesz világosan látható, hogy miben és miképpen kell az eddigi törvényeket módosítani s az újabb megállapodásokkal összhangzásba hozni.

Gr. Andrássy Gyula,

első elnök,

Csengery Antal,

bizottsági jegyző.

Hadi krónika.

Kolozsvár, június 29. 1866.

○ Tegnap délután következő falragasz vala olvasható Kolozsvár utcáinak, melyet szóról szóról közlünk egy hivatalos példányból, mely bozának beküldött: Távirat. Taborszernagy Benedek a hadügyminiszter 6 nmlgához. Főhadiszállás Józsefstadt, június 27-én este 8 órakor. A 26-kán Opocnotól Skalitz felé indulásra rendelt 6-dik hadsereg-test ma reggel fél 9 órakor a wiskowoi és wenzelsbergi tétőkön kibontakozott poroszok által megtámadott. Egy negyed órányi heves harc után a 6-dik hadtest az emhitt terjéket ostrommal bevette és minden pontokon győztes volt. Délfelé a poroszok új hatalmasabb erővel a támadást megújították, azonban a hadtest-iteg-tartalékának tüze által visszautasították és a 6-dik hadsereg-test az ellenségétől nem háborgatva, kezében cselba vett Skalitznál felállítást eszközöltette. A münchengrätzli hadtestparancsnok június 27-én délután 4 órakor jelenti: „Tegnap este a podoli hídnál Münchengrätzlétől északra egy heves eredmény nélküli ütközet fejlődött ki, mely reggeltől két óra feléig tartott. Vesztésültünk mintegy 800 ember.”

A krakkói hadparancsnokság jun. 27-ről jelenti: Oswiecin nagy túlerővel megtámadt, derék seregünk által vitézlő védelmeteztet és az indobáz újra elfoglaltatott. Vesztéség tetemes, öt tiszt elhalt. A kir. fő kormánysszék elnökségétől.

E hivatalos táviratok szerint a szerencse és a kon is kedvez Austria fegyverének, s a hadjárat itt is előnyösen kezdődik.

Brünnből jun. 25-kől táviratoznak: A tegnap Liebenaunál végbement lovascsata igen komoly természetű volt. A Liechtenstein nevet viselő huszárainak az ellenséges dzsádásokat merőben tönkretették; — részünkről Pantz jeles őrnagy halálát kell fájlanunk. Négy sebesült osztrák tiszt (közülük gr. Tockau, ki könnyű dajda-szurást kapott) Turnauba szállították.

Prágából, jun. 25-ről távirják, hogy a „Narodni Listy” újságja szerint a Münchengrätzlétől vívott csatában Aethan gróf és Liechtenstein herceg elesett. De e tudósítás hivatalos táviratok szerint még nincs megerősítve e perozig.

A Korunk: Prágából 27-kől érkezett esti telegrammjaiban ez áll: Turnaunál nagyszerű csata.

Ez ideig 200 sebesültől többet hoztak, köztük Tinti bárót, 20 tisztet a Kalik dandáról és a porosz király nevét viselő ezredből; többnyire magyarok.

A déli csatátérőn Custozánál vívott harcot illetően írják, hogy legalább 100,000 ember vett részt az ütközetben olasz részről, s hogy az osztrák hadsereg győzelme teljes volt. Érdekes részleteket jövő számunkban remélünk közölhetni. Egy osztrák hadosztály benyomult Lombardiába.

Keletről az a megnyugtató hír, hogy a porta lemondott a Dunafejedelemsegek megszállásáról.

Esti posta. Császár Ő Felsége jun. 27-én volt az északi főhadiszállásra indulandó. A „P. Lloyd“-nak Prágából, 27-ről távirják: „A München-grätz melletti csatánál, ma nagy ütközet volt Neustadt-Nachodnál. Skaltitznál a dolog délen még legjobban állott. A poroszok állapontja Podonnál rohammal elfoglaltatott. Mindkét részről nagy veszteségek. Ugyanaznap délután Pardubitzból már azt távirják, hogy Neustadt és Nachod közt már reggeli 10 óra óta tart az ágyúörgés; a poroszok Skaltitznál visszavertek s lovassági csata fejlődött ki. Esti 6 órakor már azt távirják, hogy a poroszok meg vannak verve, s teljes visszavonulásban vannak, csatátérőn hagyva halottjaikat és sebesültjeiket. Bécsi lapok szerint a poroszok először Jungbunzlaunál látták, Prágától 7 1/2 mérföldnyire. Ujabb távirat szerint azonban visszahúzódtak. Bécsben az a nézet, hogy a poroszok az olmitz-bécsi vonalon támadólag fognak fellépni. — A mi a déli csatátérő illeti, florenzi és párisi tudósítások megerősítik az olaszok visszavetését. Villaren olasz tábornok a 24-iki csatában elesett. Az osztrákok két zászlót, két ágyút és két tábornokot fogtak el. Az olaszok vesztesége nagy; de mint írják, ők is 600 osztrák foglyot szállítottak Milanoba. Garibaldi mozdulatáról semmi újabb tudósítás. A hannoverai király hadseregét a poroszok egészen körülvették. Az alkudozás foly a királylyal, kinek 24 órai időhaladék engedtetett.

Levelezés.

Békéscsaba, 27. június 13.

Június 1-ső napján beküldött tudósítás után a természet országában ismét oly nagyszerű változások jöttek létre, melyekről említett tenni annyival is inkább szükségének vélem, mivel a mostani helyzetet az akkorival sok tekintetben örvendős ellentétben szemlélhetjük.

Akkor a pusztító elemektől megrongált úde növény-sereg hasonló képet mutatott egy-oly szétvert tábor maradványához, melyen a győztes fél feltartóztatlan dühvel elégitette ki mértékét nem ismerő harci szomját; ma, mint vereség után magát összeszedett s kiegészített erős hadtest, melynek háta megett az ország békés polgári nyugodtan végezhetik dolgaikat; az a halálszín, melylyel határainkat a május 24-iki dörög vonta be, elmosódott, mindenféle akkor leforrázott növények, gabonának tetszelőitől új életre kelve, oly sebes fejlődésnek indultak, hogy mi ismét kedvező időjártaival a legduzsabb gabona-termésnek nézhetünk elébe. Ezen szerencsés fordulat azonban mitsem csökkentett a gabona árán, sőt azon sebes szállítás, mely Szász-Régen vidéke s a székelyföld felé az eddigieknél sokkal nagyobb mérvben történik; azt még tetemesen magasra emelte; mai nap a gabonaár a d. sz. mártóni piacokon ekkint áll: tisztabúza, erdélyi kis véka 2 ft, elegybúza 1 ft 60—70 kr., török-búza 1 ft 60 kr.; de a vidékünkön gabonátárak már annyira kiirtítottak, hogy ily árért is a szállítók csak a Balásfalván alóli falvakban találhatnak elegendő mennyiséget.

Idé érve nem hallgathatom el s nem hagyhatom észrevétel nélkül azt a csak mostoha testvértől eredhető bánásmódot, melyben székely rokonok a balásfalvi környékbeli román atyafiak által részesülnek. A román közép ugyanis a török-búza ár emelkedését székely véreinknek tulajdonítva, ezért őket, mint több bántalmazott s zavarebevehető marosszéki egységektől értesíttem, több helyt megtámadják, szidalmazták, s mint olyakat, kik a magok földén nem élhetve, itten drágaságot idéztek elő, csipős gunnyal illetik. Az illető járásbeli szol-

gábrói hivatal hatáskörébe tartozónak állítom intézkedni az iránt, hogy székely rokonok személyes bátorsága, kik nagy szolgálatot tesznek nemcsak a székelyföld, de a Régen vidéken lakó inségell küzdő románoknak is biztosításuk s a méltatlannál bántalmazásoktól megóvassanak. Valóban a román értelmiség, t. i. a papság keresztényeségi szempontra is öt megillető kötelességet teljesítene, ha ily előforduló esetek alkalmával felvilágosítaná az ottani népet arról, hogy mennyire nem igazolható e felfogás sem emberiségi, sem testvéri, sem semmi nemű közérkösségi szempontból. Mindezekfelett pedig emlékeztetnie kellene, hogy a Mezőségen románok vannak inségben.

Különfelek.

Országgyűlési képviselőink Pestről hazaindultak. Kolozsmegye képviselői Zeyk Károly és Hosszu József már megérkeztek. Maros-Vásárhely kir. városa képviselője, s e lap felelős szerkesztője, Dózsa Dániel, holnap érkezik.

A mezőszéki inségessék javára Nemgyei Ákos ur részéről 1 o. é. ft. kegyes adomány küldetett be szerkesztőségünkhez.

Gróf Lázár Kálmán és Greguss Ágost szerkesztése mellett Pesten új lap fog megindulni, melynek megalapításához szerencsét kívánunk.

Hiteles helyről azon értesítést hozzák a lapok, hogy a velencei cs. k. helytartóság Velenceből Veronába helyeztetett át.

Clark Ádám a pesti lánchíd és alagút építője közlekedéstől meghalt Budán.

Legfelsőbb helyről az 1854. márt. 10-én 14 évi nehéz vasban töltendő sánczmunkára ítélt 46 éves Betta János Kecske-métről, kegyelmet nyert, s e napokban szabadon bocsátott.

A „Székely néplap“ szerkesztősége értesíti előfizetőit, hogy elbírhatlan akadályok miatt az I. száma csak július 7-én jelenhet meg.

A „P. H.“ azon jellemző hírt hozza, hogy b. Ambrosy Lajos és Bencsik György országgyűlési követek az elnapolás ideje alatt az első mint Kapitány, a második mint hadnagy, valamint Sennyei Lajos is mint hadnagy léptek be a cs. kir. hadseregbe, hogy a burkusk eleni harczban részt vehessenek.

Déváról egy szomorú regényes eseményről tudósítják a „K.“. A minap megírtam volt t. szerkesztő úrnak, hogy Déván egy Blumenkron nevű főhadnagy magát szívre lötte, mit mint mindennapja vált eseményt nem adá ki. A tragédia ma végződött be, és ez már nem mindennapi. Tegnap éjjel után egy órakor a temesvári postakocsin egy idegen nő érkezett Dévára; szállást kért azon házánál, hol az írt főhadnagy szállást s magát meglátta vala, de nem kapván, bezsallott a nagy vendéglőbe; reggel magát elvezette kedvese sírházhoz. A vezető két gyermeket egy-egy tizkraj, csarossal megajándékozván, arra utasított, hogy három óra múlva menjenek utána a temetőbe. Az idegen nő — mint távolról látták — a sír felett hosszasan imádkozott, 11 órakor a síron elterülve halva találták; két savanyt vett be, mint a megtalált üveg tartalma s felirata mutatta, mely méreg rögön balt okoz. Utijegye szerint: „Heinrich Luiza“ név alatt utazott, de mint mondják, valódi neve „Ferenzi Luiza“ volna Karán-Sebesből. Halálát a tolvajok hamarabb észrevették, mert táskája pénzével együtt, egy fülbevaló el voltak lopva. Mondják azt is, hogy az anyát benne két gyermek sírta. Ezen tragédia egyike azoknak, miket a természetellenes intézmények és az emberek boldogsága szokott előidézni. A dévai kegyeletes nép (főként a nők) pénzt gyűjtött, s a szerencsétlen idegen nőt a könyvek között eltemette, még pedig kedvese koporsója mellé, hogy a kik az életben együtt nem lehettek, aludjanak együtt a sírban.

Politikai hírek

Austria. Bécs jun. 23. A „Wand.“ illetékes helyről értesül, hogy Goresakoff ha a kül udvaroknál levő orosz képviselőkhez intézett körlevelében hivatalosan nyilatkozik, s kijelöli számukra a támpontokat melyekhez kell, hogy tartsák magukat az orosz csapatösszevonásokra vonatkozólag teendő s részben már meg is tett interpellációkra adandó feleleteiknél. Nincs ugyan előítél — mond a „W.“ — ama kétségkívül érdekes okmány; de oly módon vagyunk értesítve, hogy nem lehet kétségbe vonnunk, miszerint az itt következők lényegileg pontosan megfelelnek a kérdéses okmány tartalmának. Goresakov legelőbb „sajnákozását fejezi ki a fenyegető zavar felett, s a feletti aggodalmát, hogy az mértékeltlenül el talál terjeszkedni. Ezen körülménynek arra kelle indítania II. Sándor császár kormányát, ki az illető uralkodókat legszorosabb semlegességéről biztosítja: hogy azon határokat területének s lakosainak biztonságára érdekében, melyek hadi események színhelyévé válhatnak, s annak elhárítására, hogy a harc orosz területre is át ne vitethessék, nagyobb figyelő hadtestet állítson fel a porosz szileziai orosz, és osztrák-orosz határon. Ezen hadtestnek kiválólag az lenne a rendeltetése, hogy a határ közelében netalán előfordulható osztrák porosz harcokat figyelemmel kísérje s a határon átnyomott katonaságot, akármelyik harczoló félhez tartoznék az, átvegye s a győztes fél további üldözésétől megoltalmazza, és úgy bányák vele mint az a semlegesség mellett bevett szokás. A figyelő hadtest mozgó leendő, s nagyobb portyázó hadoszlopokban fogna figyelni. A hol Poroszország vagy Ausztria határszéli lakosai családjaikkal s vagyunkkal menekedni keresve az orosz határon átkelni akarnának, a katonai parancsnokok egyszer mindenkorra utasítva vannak, hogy a menekülőket a szokásos utelvek és vámszabályok mellőzésével fogadják s biztos helyre utasítsák. A körlevél másik része a Pruth hadseregére vonatkozik. Erről Goresakov hg azt mondja, hogy „a törökök készüldései s egy jelentékeny török hadsereg a Dunafejedelemsegek felé nyomulása igazolja ezen hadsereg felállítását, melynek feladata: állást foglalni a török hadak benyomulása ellen.“ A Dunafejedelemsegekre vonatkozó része a körlevélnek, — a „W.“ értesülése szerint — nagyon rövid. Lengyel esztétőség miatt aggodalom szóval sem említetik a körlevélben.

Angolország. London, jun. 22. A királyné, kit csak kedde várnak, állítólag felhatalmazást adott Russel-lordnak a parlament feloszlására. Ha vajjon ezen felhatalmazást használni fogja-e vagy nem, még nem bizonyos.

Franciaország. Páris, jun. 22. A „Köln. Ztg.“-nak írják: „Mint hogy az osztrák orosz szövetségről szóló hír tarthatlanná vált, most azon változatban forog, hogy Oroszország a bécsi kabinetnek igen is felajánlotta szolgálatát, de visszautasító feleletet nyert! De még ennire sem lépett ki Sándor császár kormánya visszatartó helyzetből; sőt inkább, a császár levele válaszul, itt azt jelentette ki, hogy épp úgy, mint Franciaország figyelő semlegeségre fog szorítkozni, és abból Franciaországgal egyidejűleg fog kilépni, hogy szavanak és hatalmának súlyát az egyik vagy másik serpenyőbe dobja. Egyébiránt itt Oroszország magatartásával, melylyel a moldva-oláhországi kérdésben mindinkább élesebb ellentétbe jutnak, semmikép sincsenek megnyugtató, és ezen tekintet mindennél inkább esz-közölhetni hogy a békepolitika ösztönöz valjék.“

Németország. Frankfurt, június 23. — A szövetségi gyűlés tegnap este ülést tartott. A kurhesseni követ jelentést tett, hogy a poroszok Kasselt megszállták, a választó fejedelmet hadifogságban tartják s a minisztereivel való közlekedést akadályozzák. A szövetségi gyűlés elhatározta, hogy ezen — egy szövetségi fejedelemlen irányított kényszer constatálja, s az erőszakoskodás következményeit a választó fejedelemtől, országától s az egész szövetségtől elhárítja. Továbbá elhatározatott, hogy a kurhesseni csapatok Sándor hesseni herceg parancsnoksága alá helyeztessenek. A 16. curia követe tudomást hozza, hogy Poroszország a régebbi vonali Reuss hercegségnek hadat üzent, s oda nem sokára porosz csapatok fognak bevonulni; a követ segélyt kér a szövetségtől. Az elnökség a jun. 18-iki szövetségi határozat alapján referál, melynek folytán az összes szövetségi kormányok felszólítanak a segélynyújtásra. A szövetségi gyűlés ebbe beleegyezését jelenti. A szövetségi palotán már kinttették a német háromszínt lobogót. A saarbrückeni bányagazgatóság egyik körözüvényében kijelenti: a délnémet fogyasztóknak többé nem szolgálat kö-szenet.

A „Tempe“ is közöl egy berlini levelet, mely az éjszakai németországi bangulatról tüzetesebb felvilágosítást ad. A levelező azon nézetből indul ki, hogy „bármennyit is beszéljen Ausztria szabadelvű szándékairól, és ambar a szövetségi jog alapján áll, mégis csak az absolutisták ultramontán Ausztria az, és hogy ambar Poroszország most katonai uralom alatt áll, Németország reményei mégis csak benne vannak helyezve. Poroszország győzelme talán egy időre irigylendő állapotot fog előidézni, de a körülmények hatalma előbb utóbb arra fogja kényszeríteni, hogy missiójához, mint Németországi szabadelvű hű maradjon. Az éjszakai németországi szabadelvű párt legtekintélyesebb vezetői e nézetben vannak.“

Spanyolország. Penteiken, e hó 22-én reggel 6 órakor Madridban két zászlóalj tüzértég 24 ágyúval föllázadt. A tüzértanya fegyvereit egyeseknek a nép közlő kiszolgáltatták, kik azután több városnegyedben torlaszokat emeltek. A helyőrség többi hadosztályai bátran megtámadták a fölkelőket, ágyúkat szuronysegezve elvették, s a sz. Gil lak-tanyát, hová a fölkelők vonultak, hatalmukba kerítették. Este 6 óra a torlaszok mind szétromlottak, a s nyugalom a városban helyre lön állt. A hű csapatok 60 foglyot ejtettek, kik fölött a haditörvényesek fog itélni. A nyugalom különben az iberi félsziget egy más pontján sem zavartatott meg.

Moldva-Olahország. Bukarest, jun. 22. Hohenzollern hg kiáltványt bocsátott ki, mely felhívást tartalmaz önkéntesek belépésére a hadsereg-hez, minthogy igen rövid idő múlva szükség leendő a hazát védeni. Az önkéntesek egész ellátás mellett havonként két arany zsoldot kapnak előre kifizetve.

Törökország. Konstantinápoly, jun. 16. A Dunai hadsereg nyolcz zászlóalj egyiptomi csapatokkal, három zuáv zászlóajjal, és öt zászlóajjal a nagy ur testőrseregéből fog erősíteni.

É-Amerika. New York, jun. 9. Egy — körülbelül 3000 főből álló feni csapat Espal-Fermont tók parancsnoksága alatt állt a canadai határt, egy angol lovasezredet állítottak megvert. A féniek azonban ennek dacára elbátortalanodva vissza szándékoznak jöni a határon.

Ujabb. London, jun. 26. Lord Russell a felsőházba, Gladstone az alsóházba jelentik, hogy a királyné a ministerium leköszönését elfogadta. Mindketten előadták az indokokat. A parlament ülése esztörtéki elnapoltatták. A királynő Derby lordot szólítja fel új cabinet alakítására. A külügyi tárczát valószínűleg Stanley lord veendő át.

Páris, jun. 25. Azt állítják, hogy a törökök a jövő héten, hétfőn, minden bizonynyal bevonulnak a Danefejedelemsegekbe.

Madrid, jun. 25. A zavargás folyton tart; a hadi törvénysekek működésben vannak. Naponként történnek katonai kivégzések. Általános lehangoltság uralkodik.

New-York, jun. 16. A féniek elhagyták a canadai határt. A szövetségi csapatok visszazaparncaoltattak.

Gabonaár Kolozsvárt junius 28-kán 1866.

(Alsó a. mérő, középkár.)
Tisztabúza 4 ft 84 kr. Elegybúza 3 ft 78 kr. Rozs 3 ft 44 kr. Árpa — ft — kr. Zab 1 ft 80 kr. Török-búza 3 ft 60 kr. Pityóka 1 ft 30 kr. Marhabús fontja belváros 13, külvárosban 11 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Június 28 kán: 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 64.—. 5%. Metalliques 100 frt. 60.—. Bank-részevény 728.—. Hitelintézeti részvény 200 forint 142.80. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2 kr 126.50. — Ezüst 125.50. Cs. kir. arany 6.05. — 1860. kölcsön 77.—
Június 25 kán: Földterhermentési kötvény magyarországi 64.—. Erdélyi 60.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL

NEM HIVATALOS. CSIKI TESTVÉREK

olaj- és festék kereskedése Kolozsvárt.

Alóliat egész tisztelettel ajánljuk festők és festeni szándékozóknak, ugy e szakba vágó minden iparosoknak legközelebből

ujjában berendezett és gazdagon ellátott

festék- és olaj kereskedésünket,

melyben minden időben a legkittünb minőségű fehér firnaisz-olajban megtört minden színű festéket, a legfinomabb Zinckweist törve és törtlen, ugy az ezek hez szükségeltető firnaiszt, terpentint, len-olajat, és spiritust, — továbbá:

a legelső francia gyárakból került lakkot kaphatni.

(221) Gyári árakban szolgálunk továbbá a háromszor tisztított

Moderateur lámpa-olajjal.

Belgiumi szék kenőcs

25—50 és 100 fontos részlet, és 1/2 és 1 fontos ládacsakban.

Különösen felhívjuk a nagyérdemű közönség figyelmét nagy választékú

fűszer kereskedésünkre

melyben a legkittünb minőségű csukor, kávé s egyéb fűszerek mellett

20 féle friss töltésű ásványos gyógyvíz rakár

van a legolcsóbb árak mellett.

A festék és olajokhoz szükségeltető edényeket vétel áron fogjuk számítani, s ugyanazokat kitisztítva vissza is váltjuk.

Minden megrendelést gyorsan és pontosan eszközölünk.

Kolozsvárt, június 20-án, 1866.

CSIKI TESTVÉREK.

Nuridsán Testvérek Kolozsvárt.

1/2-ed százalék és a postailétek megértése díjért ajánljuk magunkat az erd. földterhermentesítési kötvényeknek új kamat-szelvények-keli ellátása kieszközlésére; igérvén e részben t. ez. megbízóinknak, hogy a kötvények kézhez vétele napjától számítva 8 napok alatt új szelvényekkel ellátva azokat viszont kézbesítendjük.

Felkérünk tehát minden t. ez. uraságot, kezinel lévő földterhermentesítési kötvényeit, a még jelen évi július 1-sőjén lejárandó kamatszélvényvel együtt — elsőbűnek új szelvényreli ellátása, másodiknak beváltása végett, nevükre ezimezve Kolozsvárra b. tordautoza VIKOL-házhoz beküldeni.

(223) szülőknek igen fontos!

A gyermekeket a görvéltyől megmentendő, ajánlom az általam feltalált

„Gilisztá csokoládét“

minden harmadik hónapban rendszeren beadatni, akár gyanítani Gilisztát, akár nem, és miért? az meg van írva a feliratokon és a könyvecsékben mely 59 bizonyítványt foglal magába.

Ára egy darabnak 20 kr. nálam helyben 6 darab 1 ft.

A megrendelések azonnal a birodalom minden részébe a legbiztosabban posta-utánvétellel teljesítetnek alóliat által.

Kapható Kolozsvárt: csak is egyedül Schütz Károly urnál, Meg a könyvecsékben jegyzett bizományosaimnál.

ERŐCZER AGOSTON s. k. gyógyszerész Tokajban.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Aapítvány, Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj